

NEDELEJTE SI STAROSTI

Mt 6,25-34

V povaze Ježíšovy služby bylo přivádět lidi k vnitřní svobodě. Lidé, kteří mu otevřeli svá srdce, byli rozvazováni z pout různých falešných pánů – duchovních mocností, neřestí, modlářství či strachu. Takto rozvázání ze starého jáma se stávali volnými pro službu Bohu a Božímu království. To je smyslem Ježíšových slov i v našem textu; mluví se zde o rozvázání člověka ze starých a tak přirozených (pohanských) pout obav a úzkostí z toho co bude, aby člověk volně dýchal pro Boží království. Důležité je pak zamýšlet se nad tím, proč Ježíšovi posluchači nemusí, ba nemají pěstovat úzkost a starosti.

- Život víc než pokrm: Jako první důvod Ježíš uvádí: „*Nemějte starost o svůj život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe. Což není život víc než pokrm a tělo víc než oděv?*“ Život je víc než pokrm a tělo je víc než oděv. Je to pro nás možná trochu zvláštní argument. Proč by nás vědomí, že život je víc než pokrm a tělo víc než oděv, mělo zbavovat obav a starostí. Dr. Martyn Lloyd-Jones tu poukazuje na argumentaci „od většího k menšímu“. Jako křesťané věříme, že náš život i tělo tu nejsou náhodou, ale že vzešly z Boží ruky. A pokud tyto „větší a vyšší“ věci jako život a tělo jsou od Boha, cožpak by to u „nižších“ věcí – jako je pokrm a oděv, které životu a tělu slouží, neměly být předmětem Boží péče? Když už život a tělo jsou od Boha a v Boží péči, tím spíše pokrm a oděv. Lloyd-Jones píše: „Jen se zamysli nad životem, o který máš tak velkou starost. Jak jsi k němu přišel? Odkud jsi ho vzal. Odpověď musí přirozeně znít – od Boha, jako dar ... Jestli ti Bůh dal dar života – ten vyšší dar – myslíš, že teď náhle zapře sebe samého a svoje metody a nepostará se o jeho zachování?“

- Ptáci a lilie: Dalším argumentem proti ustaranosti je Ježíšovo slovo: „*Pohled'te na nebeské ptactvo: neseje, nežne, nesklízí do stodol, a přece je váš nebeský Otec živí. Což vy nejste o mnoho cennější? ... A o oděv proč si děláte starosti? Podívejte se na polní lilie, jak rostou: nepracují, nepředou - a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oděn, jako jedna z nich. Jestliže tedy Bůh tak obléká polní trávu, která tu dnes je a zítra bude hozena do pece, neobleče tím spíše vás, malověrní?*“ (v. 26.28-30). Zde se na rozdíl od předchozího případu setkáváme spíše s argumentací od „nižšího k vyššímu“. Předtím zaznělo – pokud je život a tělo tak velkým darem Božím, tím spíše pak služební věci jako pokrm a oděv. Nyní podobná myšlenka zaznívá v opačném pořadí: když i nižší formy života jako jakou ptáci a lilie Bůh tak štědře opatruje, čím spíše vás, kteří máte před Bohem mnohem větší cenu? Výsledek těchto argumentů je vždy stejný: Váš život, vaše tělo, prostě vy sami jste Bohu velmi drazí a vzácní. Je to váš nebeský Otec. Pro povzbuzení se staňte pečlivými pozorovateli přírody. Všude to tak funguje – ptáci nesejí a nežnou, a přece mají dost potravy. Bůh jim ji připravuje. To neznamená, že by ptáci nic nedělali, vždyť kolik se nalétají, aby sehnali potravu pro sebe a svá mláďata, a té práce na hnízdech! Musí se pěkně otáčet. Pointa není v tom, že by nemuseli nic dělat, ale že jsou prosti všeho lidského strachování se. Žijí „ze dne na den“. Berou prostě to, co jim Bůh v přírodě na každý den připravuje. Smysl výroku není, že by si člověk měl přestat dělat zásoby na horší časy. Příkladem tu není ptačí neshromažďování, ale Boží štědrost, která je tu na každý den nová. Není to slovo proti ukládání na účet, ale proti víře, že toto naše hromadění nás zajistí. To je jednak krátkozraké a jednak to vnese do života strašlivý neklid, protože víme, jak nejisté lidské možnosti jsou. A lilie? (těžko určit přesné botanické zařazení) – zřejmě nějaké běžné luční kvítí. Bůh je vůči rostlinám pozoruhodně marnotratný. Dává růst a krásu, barvy a vůně pomíjivým květům, které tu dnes jsou a zítra opadají, případně se jimi dokonce topilo v peci. A přece neváhá je vybavit krásou a pestrostí, aniž se ony o to nějak zaslouží. Je to nebeský Otec, který živí ptactvo a obléká květiny. Tím spíše zaopatří své děti, kterého miluje. Vrabec či polní kvítí tu mistrují učedníky a pobízejí je k důvěře v otcovskou péči Boží.

- Bůh ví, co potřebujete: Dalším Ježíšovým argumentem podpírajícím jeho slova: „Nemějte starost“ zní: „*Nemějte starost a neříkejte: co budeme jíst? Co budeme pít? Co si budeme oblékat? Po tom všem se shánějí pohané. Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete*“ (v. 31-32). Bůh je váš Otec. A jako pečlivý Otec ví moc dobře, co potřebujete. Toto vědění Boží nás má naplnit pokojem. Jestliže Bůh ví, co potřebujeme a jestliže známe jeho charakter, jeho dobrotu, štědrost i sílu a moc, pak máme v ruce zbraň proti zničující ustaranosti. Bůh ví, co potřebujete. Je zajímavé, že i přesto nás Bůh vede k tomu, abychom mu o tom říkali. Učí nás modlit se: „*Chléb svůj vezdejší dej nám dnes.*“ Proč Bohu sdělovat něco, co sám ví? Podobně proč se Ježíš ptal těch, kdo k němu přicházeli s nemocemi: „*Co chcete, abych vám učinil?*“ Vždyť věděl, co je v lidech, a někdy to bylo očividné, co potřebují. Jistě se neptal proto, že by to nevěděl. Bůh ví, co potřebujeme, ale chce, abychom i my věděli, že to potřebujeme. Toto vědomí je pro nás velice důležité. Potřebujeme si uvědomit, že jsme závislí na Pánu Bohu, na jeho péči, že nežijeme a nemůžeme žít ze svých sil zásob či ekonomického blahobytu. To vše jsou zdroje velmi nejisté a snadno otřesitelné. Bůh ví o vašich potřebách, je nutné, abychom o nich věděli i my. Jen ten, kdo ví o své nouzi, je otevřen přijmout Boží povzbuzení: Neboj se – Bůh o tom ví.

- Bude vám přidáno: Ovšem Boží vědění by bylo málo. To, že by Bůh znal naši nouzi a případně s ní sympatizoval a soucítit, by bylo sice hezké, ale nám by to příliš nepomohlo. Ježíš proto ujišťuje, že Bůh vstupuje do drsné a dravé reality nejistého světa: Otec živí ptactvo, obléká polní kvítí ... „*Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno*“ (v. 33). Všechno ostatní vám, bude přidáno. To je zřetelný

odkaz na Boží štědrost a dobrotu. Ježíš říká „všechno“ vám bude přidáno. Jistě ne všechno, co je možné mít, ale všechno, co potřebujete. Pavel později napíše, že Bůh dává dokonce i víc, než potřebujeme, abychom mohli být sami štedří vůči těm, kdo jsou v nouzi. Bude vám přidáno – všimněme si tu i pasivního tvaru tohoto výroku: „Bude vám přidáno“, tedy ne že vy si to nakonec nějak vydobudete. Ano, člověk se bude vždy namáhat a snažit svou prací, ale v konečném smyslu mu vše bude přidáno někým jiným, Bohem, jeho Otcem. Jídlo a oděv nejsou jen plody mozolů našich rukou či uzlů v našich hlavách. Zůstávají vždy především darem Božím.

- Co vám pomůže starostlivost?: Ještě jiný argument proti přílišné ustaranosti Ježíše přidává. Je to otázka: „*Kdo z vás může o jedinou píď prodloužit svůj život, bude-li se znepokojovat?*“ Tato otázka ukazuje jak je to vlastně hloupé a zbytečné – všechna ta naše ustaranost a strach. Úzkostností a užíráním se starostmi vynakládáme mnoho životní energie – a přitom zcela zbytečně. Většina věcí, kterých se bojíme se nikdy nestane, a nastanou-li přece, předchozí starost a úzkost nám stejně nebudou nic platny. Přílišná starostlivost odčerpává mnohou naši životní energii zcela neefektivním způsobem. Ta energie pak chybí, když je třeba hledat věci Božího království. Svými obavami nedokážeme prodloužit život o jedinou píď (loket). Proč tedy své ustaranosti a hektické snaze zajistit se do budoucna věnovat tolik úliteb?

Co na místo starosti?

Ježíš 3x vybízí: „Nemějte starost“. To je negativní pokyn – co nedělat, proti čemu se vzpírat a bojovat. K tomuto boji přidává řadu dobrých důvodů a posil. Nezamlčuje ovšem ani pozitivní pokyn – co naopak dělat z celého srdce, horlivě a vytrvale: „*Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno*“ (v. 33). Co to ovšem znamená „hledat“ Boží království? Určitou náповeď nám dává odpověď Ježíšova farizeům, kteří se ho ptali, kdy přijde království Boží. On jim odpověděl: „*Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli pozorovat; ani se nedá říci: 'Hle, je tu' nebo 'je tam'! Vždyť království Boží je mezi vámi!*“ (Lk 17,20-21). Problém nebyl v tom, že Boží království by nebylo možno nalézt, ale v tom, že je farizeové hledali na nesprávném místě a nesprávným způsobem. Království Boží bylo mezi nimi. Vstoupilo mezi ně v osobě, slovech a činech Pána Ježíše. Boží království nelze lokalizovat místně, lze je vyložit spíše jako nový Boží pohyb skrze Krista, jako obnovující vanutí Ducha svatého. Hledat Boží království tedy znamená hledat Krista, doufat v Krista, nechat se vést Kristovým Duchem, poslouchat Krista, sloužit Kristu, myslet jako Kristus.

Co v. 34?

Závěr dnešního textu patří Ježíšově výzvě: „*Nedělejte si tedy starosti o zítřek; zítřek bude mít své starosti. Každý den má dost na svém trápení*“ (v. 34) Tak nevím, zda nás tato slova víc povzbuzují nebo znejišťují. Celou dobu zaznívá, že si nemáme dělat starosti se zítřkem, že Bůh o nás ví a že se o nás postará. To zní pozitivně. Ovšem Ježíš také říká že zítřek bude mít své starosti a že každý den má svá trápení. To už moc pozitivně nezní. Je to Ježíšův realismus. Ježíš slibuje Boží péči, ne ráj na zemi. Do toho má dnešek i zítřek přes všechnu Boží péči přeci jen ještě daleko. Nakonec i ptáci „padají na zem“, jsou sráženi auty, trpí necitlivostí lidských zásahů, bývají oběťmi dravců. I rostlinstvo trápí nešetrnost lidského počínání. Ani člověk není zbaven bolestí, námahy, újmy a trápení. Bůh slíbil, že o nás bude pečovat, neslíbil, že nebudeme trpět. Slíbil, že s námi bude i v utrpení. Ježíš neutěšuje lacinou útěchou: Nestrachujte se, nic se vám nestane. Povzbuzuje tím, že ať se stane cokoli, Bůh se o nás postará, neopustí, dá, čeho třeba.

Závěr

Ježíšova služba se slovy proroka vyznačovala v duchu „propouštění zajatců a zdeptaných na svobodu (Iz Lk 4,18). Není pak větších pout než jsou ta vnitřní, která tisknou naši duši. Člověk vnitřně svobodný je svobodný i v okovech, ovšem člověk vnitřně spoutaný je vězněm, i když žije v nejsvobodnější zemi na světě. Starost o zítřek dokáže naši duši spoutat velmi zle. I my potřebujeme slyšet Ježíšovo slovo, které láme pouta: Nemějte starost ... váš Otec o vás ví ... hleďte jeho království ... ostatní vám bude přidáno“.

13.11.2011 Michal Žemlička